

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X évfolyam.

FIUME, szombat 1913. június 21.

138. szám

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco 3. I em.
Nyomda telefonszáma (lapzárta előtt) 400.

Felolós szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési ár helyben és vidéken:
Egész évre . . . . . 24 kor. | Negyedévre . . . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. | Egy óra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

A hadsereg kémei.

Megdöbbenést keltett az államgépezet minden részében, de leginkább legfelsőbb helyen Redl ezredes ismert esete, amely már egész szövevényűvé vált a vizsgálat kezében. Nagyon is érthető magának az uralodónak meglepetése és felháborodása. Hiszen nemcsak büszkesége volt a modern alapokon fejlesztett és mindenestre tekintélyes erejű hadsereg, hanem legbiztosabbnak tartott támasza hűségével és fegyelmettségével a mindkét államban épsége, valamint a dinasztia ellen is irányuló politikai műlőtség és áruló törekvések között. S mikor két felé kellett készülnünk, hogy a monarchia ellen támadó szláv hatalmak féltelkenkedését és rablási szándékát meggyűlölték, ime örvény nyílt meg a hadsereg alatt, amelynek féltelmeiségre csak most derült világosság. A hadviselés terveit, a fontos stratégiai titkokat rendszeresen áruba bocsátotta egy titkos szövetkezet, amelynek élén a hadsereg egyik bizalmas embere, a vezérkar egyik legbeavatottabb személyisége állt.

Hogy minden hadsereg titkait kémei lelesik valamennyi országban, az ismeretes dolog. Nem hisszük, hogy amit az esetből kifolyólag éppen most egy francia államférfi javasol, hogy közös megegyezéssel szüntessék meg a kémkedést az összes államok, keresztülvihető legyen. Ekkora önzetlenséget és lojalitást nem tételezhetünk

„A Tengerpart” tárcája

Találkozás a színpadon.

Midőn Severin, a színész, elolvasta a levelet, melyben Linda szökését közölte vele, olyan kétségbeesés fogta el, hogy majd az életét veszítette. Ezen senki sem esodálkozott, aki házasságukat ismerte, mely árnyék nélküli boldogság volt. Hirneve, mely akkor már felragyogott, Linda műve volt — így mondta Severin — mert a ő közelsége hozta neki azt a bensőséges érzéket, melyet nagyra tartottak. A szerény vagyonu, de szokatlanul szép polgárleányt három évvel vett el, hozzátartozói ellenzése dacára, akik nem akarták, hogy színészszeleljen házasságra. Ennek semmi alapja nem volt, mint nemsokára bebizonyult. Severin gyermekes szenvedéllyel szerette Lindát, s ez az idők folyamán nem lett lány-sz es Linda is bensőleg ragaszkodott hozzá, talán egy kis bátortalansággal, mint olyan asszonyok, akik hirtelen idegen világra jutnak. Hogy elhagyja férjét, váratlanul és minden ok nélkül történt.

A levél, melyet az előadás közben adtak Severinnek öltözőjében, a következő volt: „Midőn hazatérsz, többé nem látsz engem. Megszöktem tőled, tőled és ettől az életől, melyet nem tudok tovább elviselni. Ne keress, sohasem otérek vissza hozzád,

föl olyan országok részéről, amelyekben az ármánykodás, eselszövés hagyományos kormányzati módszer. Kémei lesznek tehát ezentúl is. Hersze nem a régi értelemben. Mert ma a legtöbb olyan dolog, amit valaha csak fáradságosan és folytonos veszedelmek közt lehetett kikutatni közismeretes. A legendás porosz kémkedés, amely 1866-ot megelőzte, a legtöbb esetben neveltséges játék vagy nagyképiuskedés lenne. Ma nem szükséges suttymban térképezni, nyílt piaca van a pontos térképnek. A hadseregek szervezete nem csak pragmatikus könyvek útján ismeretes, hanem azért is, mert a költségvetést mindenütt, sőt már Oroszországban is nyilvánosan tárgyalják. A fegyverek rajzai is benne vannak minden katonai kézi könyvben, a fontos a hadfelvonulás előkészítése, a mozgósítás mindenféle terve, előmunkálata, aktuális intézkedése. Ennek elárulása, hogy az elenség már eleve paralizálhasson, sőt meggyűlöthessen minden intézkedést, már eleve meggyűlöthessen a hadseregt, valóban a katasztrófával járhat. Ha idegen kémeket esipnek rajta, hogy a maga tapasztalatai alapján rájön egyes intézkedések nyitjára, annak is hurkot kerítenek a nyaka köré. Ellenben szinte hallatlan dolog, hogy magának a hadseregnek előkelő, vezető állású tisztje vállalkozzék az ilyen szerepre, amely azért aljas, mert a sárba tiporja az esküt a becsületet, a férfiasságot, aminek meggyűlölését a megvető efialtaszi jelzővel illetek mindenhol az elárult görögök katasztrófája óta. Még azt is inkább megérthetjük, hogy egy renegát elárulja

tarts elveszettnek, mint én téged...“ A levél először úgy hatott Severinre, mint valami, amihez nincsen köze. Valami lényegtelen dolog. De azután, midőn meg kezdte érteni, felkiáltott.

Hiábavaló fáradság volt őt megnyugtatóni. Lemondott fellépéseiről, nem mozdult ki házából s mintha valami undor választotta volna el az emberektől. Mintegy fél-évig tartott ez. S már megszokták, hogy Severint mint különcöt tekintsék, aki a művészet és a külvilág számára meghalt. Egy idő múlva aztán újból szerepet vállalt, ismét emberek közé ment s újból olyannak mutatkozott, mint amilyen feleségének szokása előtt volt.

Ebben az időben egy közepes német városban kellett vendégszerpelnie. A vonat azon a vidéken vitte keresztül, hol Linda apja gazdálkodott s ahol legelőször találkozott vele. A nyers téglából épült kis ház, mely a fák alól kitekintett, felébresztette benne az emlékezést. De maga is esodálkozott, hogy nem érzett többé fájdalmat, hanem valami kemény érzés fogta el, a gyűlölethez hasonló. Az elmúlt hónapokra úgy gondolt, mint egy idegen szemlélő.

Késő délután érkezett meg s azonnal a színházba ment. Míg kifestette magát és öltözködött, felkeresték a nevesebb kollégái és szóval tartották, egészen addig, míg a színpadra kellett lépnie. „Az érdem“ című darabot játszották, mely egy házasságról

elhagyott társait az ellenségnek: de az már csak a legnagyobb erkölcsi elfajultsággal magyarázható, hogy piszkos anyagi érdekből egy bizalmi helyre állított magasrangú tiszt saját bajtársaival egyetemben hadúrának és hazájának legyen árulója.

Sok huza-vonának, kormánybukásnak, európai izgalomnak, francia társadalmi botrányok és harcok árán tudták rehabilitálni annak idején Dreyfust. Utólag elgondolva a dolgot, magának a francia társadalomnak felháborodása teljesen érthető volt addig, amíg azt bizonyították előtte, hogy a francia hadseregben a hadseregnek egy tisztje végez kémiszolgálatot. Az ilyen hazaárulást nem is hagyhatták volna megtorlatlanul; fájdalmas és a francia hadsereg nézve megszégyenítő az volt, hogy személyi ellenszemből éppen bajtársak vállalkoztak az árulkodó és hamis tanuk szerepére.

Sokan már akkor is úgy vélték és most is kiesinyeskedésnek vélik a Franciaországban divatos kémletést, kémkedést, mely gyakran egészen mániává fajult; de most azt látjuk, hogy nem is egészen megokolatlan az az idegesség, amely a francia társadalmat minden kis zörrenésre elfogja. Amikor a tiszt becsületre oly féltékenyen vigyázó és a fegyelemnek oly minuciózus rendszere mellett árulóvá lehet nemesak egy magasrangú vezérkari tiszt, hanem annak talán több büntársa is, mert hisz valószínűleg az osztrák honvédelmi miniszter esábitó szavai ellenére is bele van keverve ebbe a bűnbe több már kisebb-nagyobb tiszt és esetleg még szenzációs leleplezések varhatók. A

szólt, mely a boldog kezdettől az elhidegülésig és megcsalásig jut. A drámai cselekvény tetőpontja az a jelenet, melyben a megcsalt férj, feleségét meg akarja ölni s az asszony halálfelelmében a férfi minden elfojtott gyöngédségét felébreszti, ez el is dobja a fegyvert s szerelemért esd. Severin ezt a darabot bizonyos önkínzásból választotta, mert az ő sorsát érintette s úgy gondolta, kipróbálja, hogy elég erős-e s nem ujulnak ismét a sebei.

Mikor a függőnyt fölhuzták, ő és a kómikus voltak a színpadon, azután belépett a színésznő, aki a főszerepet alakította. A szöveg előírja, hogy Severin elébe menjen s közben így szóljon: „Krug jó napot akar kívánni, Anne...“ Éppen el akarta ezt mondani, mikor hirtelen össze-rezzent s a festék alatt elfehéredett. Rápillantott a belépőre. Linda volt. Megnézték egymást. Szünet támadt a darabban. Hallatszott, amint a sugó majdnem kiáltva ismételte a mondatot, melyet Severinnek kellett volna elmondania. Valaki megszólalt: — Nem tudja a szerepét.

— Krug jó napot... akar — mondta Severin halkán és nehezen.

— Oh, Krug — ismételte nevetve Linda — ez szép. Hogy vagy, Krug?

— Köszönöm, asszonyon, nagyon köszönöm.

A kómikus egy bököt vágott ki, melyen a közönség nevetett. Most beszélnie

tiszti becsületről is kell szólnunk ezuttal. Ezt, úgy látszik, még sem kezelték elég okosan a hadseregben. A forma, mint azt sokan és sokszor panaszták, megölte a lényget. Ha egy civilemler meglők egy katonatisztet, egy berugott atyafinak hangosabban jár el a szája, mint kellene, akkor rögtön véres elégtételt keres a tiszti kard, a melynek bojtját ilyen inzultussal nem szabad bemocskolni engedni. Mi nem becsüljük kevésre azt az önértet, amely nem türi a gyalázatot: de a becsület nagyon egyoldalú védelmének tartjuk azt, hogy apró inzultusok vagy megbocsátható félreértések miatt drákói szigorúsággal kényszeríti, sokszor jobb érzése ellenére a tisztet ilyen elégtételszerzésre a katonatiszt becsületügyi intézmény, úgy hogy ha bocsánatot mer adni, még rangját is vesztheti: ellenben ugyanaz a becsületügyi intézmény nem törődik a tiszt magánéletével mindaddig, amíg nyilvános botrány nem lesz belőle.

A katonatisztek multságának sohasem volna szabad orgiás korhelykedéssé válnia, mint az már több helyen verekedéseket, nyilvános skandalumokat okozott: a katonatisztek költségeinek nem lenne szabad ellenőrizhetetlenül maradnia, hogy egyáltalában ne törődjenek vele, homán és miképen kerül, minő forrásokból meríti kiapadhatatlannak látszó költőpénzét. Sok könnyelműbb, vagy csak gyengébb lelkű fiatal embert lehetett volna már megmenteni a társadalomnak és az életnek is, ha nem a költségek lenne a tekintély eszköze a hadseregben, hanem a rigorózus életmód, ha nem elégednének meg azzal, hogy a külső illemszabályokba ütköző dolgot ne kövessen el. A korhely, a kártyás, a perverz ember okvetlenül lejjebb és lejjebb gurul a lejtőn; kedvtelése és növekvő, egyre inkorrektebb adósságai miatt végre nem fog visszariadni a legnagyobb büntől sem, amint azt Redl ezredes tette is bizonyítja.

Dőre orvosság ez ellen a golyó. Ez a belső korhadtságot nem tisztítja meg. Egy ember agyát szétroncsolja; de a többi megromlott idegzetű agyból már nem operálhatja az elfajult érzésekre reagáló idegeket.

Redl esete nagy betegségről rántotta le a leplet, amely betegségnek bacillusai már mélyen befészkelődtek a hadseregbe, ha nem is rontották még meg sokaknak lelkét. Meg kell mentenünk egyáltalában a hadsereget annak lehetőségétől, hogy ilyen

kellett Severinnek. Beszél, anélkül, hogy hallott volna. S így játszottak.

A második felvonás előkészítése alatt megkérdezte az ügyelőtől partnerének nevét. Megtudta, hogy Bidian kisasszonynak hívják. Rose Bidian — magyarázta az ügyelő. Egyszerre előtte állott.

— Jó estét, György! — mondta. Még van egy pillanatnyi időnk... Meglep bizonyára, hogy itt látsz, mint kollégát?... Tulajdonképpen az volt a szándékom, hogy előre értesítelek, de azután azt gondoltam, hogy ha megtudod, nem jössz el... S nagyon kívántam az ítéletedet hallani. Éppen ezért egy kissé félénk voltam. Tehát: milyenek tartasz? De őszintén!

— Nagyszerűnek — felelte Severin, anélkül, hogy felnézett volna.

Midőn ismét szemben állott a szinpadon az asszonnyal, s hallotta a hangját, mely biztos volt és csengő, elfogta a harag. Minden szava mögött, melyet szerepe szájába adott, egy másik rejtőzött, vád és fenyegetés kiáltott. Mind jobban elragadtatta magát s egyre szenvedélyesebb lett. S midőn a felvonás végén ezt kellett kiáltania: „Mi marad a mi életünkben, más, mint az utálat!” — szavai úgy lobogtak a szenvedélytől, hogy a tapsnak nem akart vége szakadni.

A kollégák gratuláltak neki.
— Gyönyörű volt — mondták.

üzlemek ott előfordulhassanak. Sajnálatos, hogy a polgári élet jelenségei körül éppen a mai korszak legsúlyosabb hibája, a pénzvágy, az idealizmus nélküli epikureus élet förtelmességei találtak utáztatásra a katonai körökben is, amikor mi a polgári élettel való közvetlenebb érintkezéstől inkább a jótékony hatást vártuk volna. Mindenesetre a kor tünete is ez az eset; mert ma a polgári életben szintén virágzik a romlottságnak, az erkölcsi dekadenciának mindenféle fajtája.

A hadsereg és a monarchia jövő biztonsága érdekében tehát parancsoló szükség, hogy az erkölcsi alap védelmét erősebb talapzatra állítsák a hadseregben. Valljuk meg azonban és ez közismert dolog, hogy az ugynevezett Standesehre hamis bálvány lett. Nagyon sok van ennek a rovásán; mert ennek a nevében kényszerítik a fiatal tisztet, hogy jövedelmének megfelelő szerény életmódot ne folytathasson, a költséges szórakozásoktól távol ne tartsa magát, a Standesehre követeli, hogy csöndes kretü, egyszerű, de boldog családi életet ne alapíthasson, hanem pénzes menyasszony után vesse ki hálóját, mert különben tilos a nősülése; ellenben senki sem törődik azzal, hogy a természet törvényeinek teljesítését mely utakon keresi. Ugyanebben a hibában szenved a társadalom is; csak hogy ennek korlátain tulteheti magát az erős akaratu ember, a katonatisztnak azonban a rideg szabályok parancsolnak. A fizetéseket pedig hiába emelik, ha az egyszerű és takarékos élet lehetetlenné teszik; a cifra nyomoruság megmarad a fizetésemelés mellett is, ha nem változtatnak a mai rendszeren, amely nemcsak igényli, hanem egyszerűen hivatalosan levonja a tiszték jövedelmének egy részét fölösleges közkiadásokra.

Nem elég tehát az elbukottaktól megtisztítani a katonai tisztikart, hanem hogy a bün ilyen csábító eszközei hozzá ne férközhessenek erkölcsi alapon reformálni kell az egész rendszert, csak azt tartva meg belőle, ami igazi katonai erény volt mindig: bátorság és férfiaság hencegés nélkül, ideális önfeláldozás, de nem anyagi nyomoruság ért cserében, hűség és becsületesség, de nem külsőségekben és lelki bilinesekben; végül pedig tiszta, mély hazafiság. Ezt a fogalmat magyarázzák legjobban félre. S ha ma már nem is bün, de mindenesetre még nem becsült és nem értett dolog az Einheit fik-

— Az utálat szót — sugta egyik színész a másiknak — különös, mély hangon mondta. Ez a titka a dolognak!

Linda a csoporthoz lépett.

— Ugy találom, ma nincs úgy disponálva, mint máskor. Ha arra gondolok, ahogy Hjalmar játsza, vagy Marcus Antonust! No gyerekek, azt látnotok kellene!

— Hol láttad, Bidian? — kérdezte a jellemszínész és barátságosan megakartá ölelni.

— Köszönöm, Pielemann!... Hol látam én Severin urat? Istenem, hát Münchenben... Igen, igen, Severin ur, azon leányok közé tartozom, akik bolondultak érte.

Severin fehér arca mozdulatlan maradt.
— Vigyázn, kérem — kiáltott az ügyelő — második csengetés!... Hova megy Severin. — Az öltözőbe... utána festem magamat!

— Fehérrel festett utána? — szölt az ügyelő, mikor Severin visszatért. — Ezek a hírességek...

S megadta a jelt.

A felvonás azzal kezdődött, hogy a férj aki megtudja megszokott feleségének tartózkodási helyét, egy barátjának neve alatt bejelenti magát...

S ez volt a vége.

— Dutois ur kéri a kegyet, hogy a grófnőnél tiszteletét tehesse — jelentette a

ciója miatt, kinek-kinek saját hazája iránti szeretete és ragaszkodása. Pedig ez igen jól összeolvasható, sőt eredményes csak úgy lesz igazán, ha egybeolvad a fejedelem iránti hűséggel. Talán még Redl is inkább visszatartotta volna valami hatalmasabb s belenevelt hazafias érzés, amely egy esinált Reich iránt bizony nem tud oly mélyen buzogni a német szív az ő Vaterlandjáért, a magyar, a cseh a hazájáért, a lengyel is azért, amelynek törzsöke a Redl pénzelő orosz ellenség kezében van.

Nos,

Mit mondott a kormányzó?

A Nap ma reggel ide érkezett számában „Fiumében teljes a felfordulás” címen egy cikk jelent meg, amely röviden ismerteti a fiumei viszonyokat, majd interjút ad Wickenburg István gróf kormányzótól. Így hangzik az interjú:

— Fiumében — mondotta Wickenburg gróf — teljes a felfordulás. A representanza körülbelül tíz pontban foglalta össze sérelmeit a kormányzóság leiratával szemben. A tiltakozás egyuttal bizalmatlanságot is foglal magában a kormány iránt. Azért jöttem Budapestre, hogy először is Tisza István gróf miniszterelnökkel megbeszéljem a követendő lépéseket. Lélektanilag érthető a fiumeiek merész fellépése, mert negyven év óta állandó gyakorlat, hogy ilyen erőszakos magatartással kivívtak mindent, amit akartak és a kormányok mindig teljesítették a sokszor jogos, sokszor jogosulatlan ohajokat. Most különösen a határrendőrség szervezésétől ijedtek meg; ezt akarják megakadályozni. Zanella Richárd ezt a kérdést használta fel arra, hogy újra felülkerekedve, a fiumeiek nyakára üljön. Hogy mi lesz, e pillanatban nem tudom. Minden a tanácskozások eredményétől függ.

Mi innen a távolból a legalaposabban kételkedünk abban, hogy a kormányzó ezeket mondotta volna. Ismerjük a helyzetet és ismerjük a kormányzó véleményét annyira, hogy ezekben a szavakban ne higyük. Meg vagyunk győződve, hogy Wickenburg István gróf nem azt és nem úgy mondta, mint ahogy a Napban megjelent.

szolga.
— Szivesen látom Dutois urat — felelte Linda.

Severin belépett. Linda ijedten nézett reá, de hirtelen erőt vett magán s hideg hangon folytatta. Severin szemrehányásaira olyanok voltak a válasza, mint a tűszurások. Félíg elfordulva állott tőle s csak a fenyegetésnél fordult feléje, mikor a férfi ezt mondja:

— Meg foglak akadályozni!

Ebben a pillanatban elsápadt az asszony. Vonásai borzasztóan elváltoztak.

— Nem félek tőled — kellett mondania. De nem merte.

Mig az a színész, aki Severin szerepét szokta játszani, ilyenkor játékkést kapott fel Linda asztaláról, Severin revolvert húzott ki a zsebéből. Tekintete az asszonyba fúródott... Ekkor felemelte a fegyvert és célzott.

— Te — kiáltott fel hangosan Linda s ebben a kiáltásban annyi félelem volt, hogy Severin remegve megállt.

— Igazad van... Nem kell félned tőlem... Nagyon... szeretlek.

Igy mondta a szerep.

— Igazad van... Nem kell félned tőlem... Nagyon... szeretlek — sugta neki Severin.

Ernst Lothar.

Ujdonságok.

NEM SZABAD FÉRJHEZ MENNI.

Olyan hír érkezik Sopronból, amelyet kétkedéssel kell fogadnunk. Nem azért, mintha a forrást tartanók megbízhatatlannak, a melyből származik, hanem hihetetlennek találjuk magát a hirt.

Ez pedig abban áll, hogy a soproni evangélikus egyházközség az eddigi négy ideiglenes tanítónői állás helyett a jövő iskolai évtől kezdve hat végleges tanítónői állást szervezett, ugyanakkor azonban a presbitérium nagy többséggel kimondta, hogy az állásokat csak hajadonok, vagy özvegyek nyerhetik el, a kik abban az esetben, ha férjhez mennek, állásukat elvesztik.

Emlékszünk, hogy néhány éve az olasz postaügyi miniszter adott ki ehhez hasonló rendeletet, amelyben a postán alkalmazott nőknek megtiltja a férjhezmenést, ebből a rendelethől azonban akkor olyan világbotrány kerekedett, hogy a miniszter csakhamar kénytelen volt azt visszavonni. A soproni presbitérium természetesen akkor sem fog a világ szájára kerülni, ha csakugyan meghozta az említett határozatot, mert ez a maga szűk körében csupán hat leányt érint, akiket eltilt a férjhezmenéstől, eltilt attól, hogy a tanítónői oklevélnél is magasabb és szentebb rendelés szerint éljék le életüket. Ám az intézkedés helyénvalóságának, vagy helytelenségének nem az a mértéke, hogy a fölzdulásnak milyen hullámgűrűt veri föl és a soproni példaadás akkor is káros és a kor szelleme ellen való, ha senki sem tiltakoznék is ellene.

Az is kétségtelen, hogy erre a tilalomfákkal beültetett hat állásra is fölös számmal fog pályázó akadni, azonban ez sem bizonyosság a presbitériumi határozat helyénvalósága mellett, csupán szomorú dokumentuma e pálya zsufoltságának és annak, hogy mind több leánynak kell megélnie a maga meberségéből. Ezek kénytelenek vele, hogy elfogadják a szigorú föltételt, ám a presbitérium nem kénytelen vele, hogy tőlük ezt a mindennél súlyosabb áldozatot megkövetelje, annál kevésbbé, mert hiszen az anyák sehoi sem bizonyultak rosszabb tanítóknak és nevelőknak, mint a leányok.

Es éppen egyházi intézmény nem adhatja meg ac saládnak ezt az oldalvágást, a mely ellen különben is annyi oldalról vezényelnek rohamot. Tudjuk jól, hogy ez a tiltó intézkedés fönnáll sok magánvállalatnál és közintézménynél is, de ezeknél olyan leányokat érint, a kiknek az állás vállalása csupán átmenet, vagy éppen alkalom a férjhezmenésre és a kik, a tanítónőktől eltérően, nem tanultak éveken át, nem szereztek oklevelet, hogy erre alapítsák egész jövőjüket.

A soproni határozat, ha igaz, magában elszigetelve is helytelen, példaadásnak pedig káros és ilyen hatásában kiszámíthatatlan.

— **Az állandó bizottság ülése.** Mint már jelentettük, az állandó bizottság tegnap délután ülést tartott, amelyen határozatot hozott az új járványkórház ügyében. A bizottság délután öt órákor folytatta az ülést. A Commercio-tér szabályozásával kapcsolatban építendő új illemhely ügyében elfogadták a László vállalatnak azt az ajánlatát,

hogy a város évi 1600 koronáért bérelje ki az illemhelyet. A városi zenekar új hangszerének beszerzésére a delegáció 4000 koronát szavaztak meg.

Több kisebb ügy elintézése után a zárt ülésben felvették a község kötelékébe: Bruciac Antalt, Draskovics Martin vasuti mozdonyvezetőt, Rupeich Fábrián birtokost, Dorcich Károly villamosvasuti felügyelőt, Zupcich Antónia és Hulin Amália magánzónóket.

— **Térzene.** A városi zenekar ma pénteken este hangversenyt ad a Dante-téren a következő műsorról:

1. Vessella — Induló.
2. Mascagni — „Le Maschere“ nyitánya.
3. Massenet — Részlet a „Manon“ operából.
4. Giordano — Az „Andrea Chénier“ op. 4-ik felv.
5. Waldteufel — „Pomone“ keringő.

— **A kiütéses tifusz és Fiume.** Az Il Popoloban ma reggel egy közlemény jelent meg, amely a Vorwaerts osztrák gőzösön Triesztben előfordult kiütéses tifusz esetekkel kapcsolatban a fiumei kikötői egészségügyi hatóságát mulasztással vádolja s pusztán szerencsének mondja, hogy a veszedelmes járványt nem hurcolták be Fiuméba. A Vorwaerts gőzösön törént megbetegedésekre vonatkozólag a fiumei révhivatalban a következő értesítéseket kaptuk: A Vorwaerts május elsején érkezett Kobeból Fiuméba s innen 9-kén Triesztbe indult. Onnan egy albán kikötőbe ment, ahonnan török katonaságot vitt Konstantinápolyba. Ez utóbbi helyről a hajó visszajött Triesztbe, ahol megadták a kikötési engedélyt, majd alapos tisztogatásnak vetették alá. A hajó azután árukat vett fel, amelyekkel május 29-én érkezett ide. Május 30-án éjjel a hajó elindulása előtt néhány matróz rosszul lett, amiről a parancsnok értesítette a révhivaltat. Schweitzer dr. tengerészeti hatósági orvos megvizsgálta a matrózokat, kiknek „papataci“ lázt állapított meg s szigorúan utasította a parancsnokot, hogy a Triesztbe való megérkezésnél azonnali jelentse a megbetegedéseket a trieszti kikötői egészségügyi hatóságnak. A hajó közvetlenül ezután elindult. Triesztbe érve az említett matrózokon megállapították a kiütéses tifuszt. A hajó Fiumében összesen csak egy napig tartózkodott s a matrózok közvetlenül az elindulás előtt lettek rosszul.

Nem értjük tehát, miben lát itt mulasztást olasz laptársunk.

— **A feketehimlő.** A városi tisztifőorvosi hivatal jelentése szerint feketehimlőben ma sem történt megbetegedés.

— **Venezia.** Megindult a nagy népvándorlás a zöldbe, a tenger partjára, a hegyek közé. Az iskolai évad elmúltával egyszerűen utjára indul az a sok-sok karaván, amelyik a nagyvárosból az üdülő, pihenő és gyógyhelyek felé veszi útját. A legutóbbi 10 évben rohamosan emelkedett azoknak a száma, akik holmi primitív tenger melléki helyek helyett, az örökszép Velencébe, a bársonyos fővenyű Lidora igyekeznek. Egész magyar kolóniák keletkeztek ott, nagy magyar telepek és a Lido, Velence élelmes népe is észrevette ezt — megkülönböztetett figyelmességgel látja, fogadja az amici ungheresiket, a magyar barátokat, akik nekik nem forestieri-k, nem idegenek, de barátok. Persze, ez a nagy özönlés a Lido felé, erősen érelte a hajózási forgalmat is Velence felé, Fiuméből, Triesztből, Fiuméből az Ungaro-Croata indít naponta hajókat, éjjeli járatokat és hétfőn nappali járatot — ezek a gőzök tíz óra alatt érik el Velencét. Ez az út, Fiuméből is, mely utvonalon lényegesen hosszabb, mint a trieszt-velencei, azonban gyorsabban is elérhető volna. És ezt kívánatosnak is tartjuk

— amint hogy halljuk is, hogy az Ungaro-Croata gyorsabb gőzöket akar ezen a vonalon beállítani. Triesztből máris ideálisan gyors és jó összeköttetés létesült. A Molo San Carlo-ról minden reggel 8 órákor indul a „Venezia“ turbinás gyorsgőzös, mely három óra alatt, délután pedig a „Graf Wurmbrand“ gyorsgőzös, mely 4 óra alatt ér Velencébe. A Venezia naponta délután két órákor, vasárnap este 8 órákor indul vissza Triesztbe. Ez a kiválóan gyors összeköttetés már is igen nagy tömegét a magyar Velence-utazónak vezet ezen a vonalon — és ezt természetesen az adott körülmények között nem is csodálhatjuk.

— **A kikötőből.** Jun. 20. Indult: Amphitrite osztrák gőzös Alexandriába 370 tonna cukorral, 60 tonna rizsszel, 20 tonna cementtel és 92 láda üvegáruval; Széchényi magyar gőzös Londonba, 870 tonna fával, 120 tonna liszttel, 50 tonna cukorral, 30 tonna ásványvízzel és 150 hordó fakivonattal; Benaco osztrák gőzös Metkovicba, üresen; Olga olasz gőzös Spalatoba, üresen; Barletta olasz gőzös Bariba, 40 tonna fával és 100 hordó olajjal.

— **Revolverrel játszott.** Tegnap a fiumei kórházban megjelent Triul János 22 éves abbaziai fiatalember, aki a jobb kezefélén levő, revolvergolyó által okozott sérüléseinek bekötözését kérte. Elmondotta, hogy revolvere véletlenül elsült a kezében s a golyó a kezét találta. Triul sebének bekötözése után elhagyta a kórházat.

— **A duna—adriai vasut kiépítése.** A Balkánon végbement nagy változás új helyzetet teremtett a régen húzódo duna—adriai vasut megépítése tekintetében is. Mint megírtuk, az építés ügyét nemzetközi szindikátus szándékozik kezébe venni és e célból Párisban tárgyalások folynak, amelynek első sorban elvi megállapodásokat céloznak mind azon hatalmi kérdésekre nézve, amelyeket az érdekeit európai hatalmak politikai szempontból fontosnak tartanak. Megjegyezzük, hogy ezek a tárgyalások szoros összefüggésben állanak a háboru megszűnésével létesítendő békeszerződésekkel is, ezekre tehát szintén tekintettel kell lenni. Az eddigi megbeszélések szerint a Duna—Adria vasut a keleti vasutak meglévő vonalán Úszkübnél csatlakoznának és innen Kalkendelig a Vardar völgyében trassziroztatnák. A vonal Koszovóig építtetnék, ahonnan Dibráig vezetne és az adriai tengernél lenne a végállomása. Szerbiának az a kívánsága, hogy a vasut Prizrend felé építtessék és azután a Drina völgyében vezetessék a tengerig. Valószínű azonban, hogy a végállomás San Giovanni di Medua lesz, amelynek kikötőjét egyuttal Szerbia használatára fogják kijelölni. A vasutat nemzetközi szindikátus építené ki a hatalmak garanciája mellett s az építési költség 200—250 millió frankot tenne.

— **Verekedő asszonyok.** A Belvedere 243. számú házának udvarán tegnap Nagy Mária és Bozicevics Angela háziasszonyok valami csekély okból összevesztek és egymásnak rontottak. A két asszony alaposan megtépázta egymást, úgy hogy a kórházba kellett őket kísérni, ahol bekötözték könnyű természetű sérüléseiket. Az ügynek a járásbírószágon lesz folytatása.

— **A telefonhálózat rendkívüli fejlesztése Ausztriában.** Az osztrák telefonépítkezésekre a tavalyi költségvetésben 15 és fél millió koronát, rendkívüli hitelképpen pedig 20 millió koronát irányoztak elő. Ezt a 35 és fél milliót jobbra már elköltötték, a mennyiben 10 milliót új interurbán vonalakra, 17 milliót városi központokra fordítottak. A még fennmaradó összeg azonban nem elég az új tervek megvalósítására, miért is újabb hitelt készülnék igénybe venni.

x **Fogműterem.** Legújabb amerikai módszer. Modern higiénia. Szegényeknek d. e. 8—9-ig foghuzás ingyen. Novák Rudolf műfogspecialista Fiume Corso 42, a Corso mozi fölött.

— **A Deák szálló** kertjében holnap este 8 órakor katonazene. Belépti díj 50 fillér.

— **Corso mozi.** Ma esti új műsor: Földközi tengeri halfajok. — Demonios, detektívdráma.

x **Jó ízű alkoholmentes üdítő ital** az „Erdőgyöngye”, mely különösen nyáron nagyon ajánlatos. Különböző erdei növények kivonata ez, kitűnő aromával bír, gyermekek és felnőttek egyaránt szívesen isszák, forrásvizsel, vagy ásványvizsel higítva, rendkívül frissítő, éltető hatású. — Kapható minden jobb élelmiszer- és esemegeüzletben. Nagyban szétküldés: Waldperlenwerke von Moritz Löw, Brünn, Huszovitz.

x **Az abbaziai Bristol.** Rudovits Vilmos, az abbaziai Bristol szálló, kávéház és étterem kedvelt régi gazdája, ismét személyesen vette át a 140 szobával bíró szálló, a kiváló magyar konyháról ismert étterem és a gyönyörű terrasszal bíró nagy kávéház vezetését. Rudovits honfitársunk szakavatottsága és egyéni szeretetreméltósága bizonyára csak fokozni fogja az amugyis kitűnő hírnevű „Bristol”-nak kedveltségét.

— **Berlin-szálloda Budapesten.** A főváros élete újból egy látványossággal lett gazdagabb. A Révay-utca 10. sz. a. megnyílt a 140 díszesen berendezett szobából álló Berlin-szálló, melynek vezetését Winkler Ottó, az abbaziai Lederer-penzió volt igazgatója. A Royal nagyszálló volt titkára, a berlini Hotel Monopól volt igazgatója vette át, ami egymagában garancia a szálló előkelő szakszerű vezetésére.

— **Az Osztrák-Lloyd juniusi menetrendje.** Földközi tengeri szolgálat: A thesszáliai A és B vonalak hajói, amelyek minden pénteken indulnak Triesztből, hetenként — felváltva rakodnak Fiumében körülbelül egy héttel a Triesztből való elindulás előtt a menetrendben előírt összes kikötők részére.

A görög-levantei A és B vonalak hajói, amelyek minden vasárnapon indulnak Triesztből hetenként felváltva rakodnak Fiumében, egy héttel a Triesztből való elindulás előtt a menetrendben előírt összes kikötők részére.

A sziriai A és B vonalak hajói, amelyek minden vasárnapon indulnak Triesztből, hetenként felváltva rakodnak Fiumében, egy héttel a Triesztből való elindulás előtt, a menetrendben előírt összes kikötők részére.

Oceánszolgálat: A kalkuttai vonal hajói, amelyek minden hónap 5-én és 20-án indulnak Triesztből, Fiumében 10 nappal az elindulás előtt rakodnak a menetrendben előírt összes kikötők részére.

A kobei vonal hajói, amelyek minden hónap 10-én indulnak el Triesztből, Fiumében a megelőző hónap utolsó 10 napján rakodnak a menetrendben előírt összes kikötők részére, szükség esetén a rakodási idő s nappal meghosszabbíthatik.

Földközi tengeri szolgálat: A görög-levantei A vonal hajói a következő kikötők részére rakodnak:

Korfu, Patrasz, Zante, Calamata, Pireusz, Sira, Vathy, Scio, Cesmé, Szmirna, Metelino, Dardanelli, Konstantinápoly, Hadar-Pascha, Ineboli, Samsun, Kerassonda, Trebisonda, Bizah és Batum.

Görög-levantei B vonal: Korfu, Patrasz, Argosztoli, Calamata, Cerigo, Pireusz, Sira Vthy, Scio, Cesmé, Szmirna, Metelino, Dardanelli, Gllipoli, Konstantinápoly, Ineboli, Samsun, Kerassonda, Trebisonda, Bizah és Batum.

Thesszáliai A vonal: Valona, Santi Quaranta, Canea, Rettimo, Kréta, Pireusz, Volo, Szaloniki, Cavalla, Dedeagacs, Dardanelli, Konstantinápoly, Burgas, Kostanza, Odessza.

Thesszáliai B vonal: Valona, Santi Quaranta, Canea, Rettimo, Kréta, Pireusz, Volo, Szaloniki, Cavalla, Lagos, Dedeagacs,

Dardanelli, Konstantinápoly, Odessza és Nicolajeff.

Sorai A vonal: Alexandria, Port-Said, Jaffa, Caifa, Beiruth, Tripolisz, Aleszandretta, Mersina, Larnaca és visszatéréskor Limasol.

Sorai B vonal: Alexandria, Port-Said, Jaffa, Caifa, Beiruth, Tripolisz, Limasol, Larnaca és Mersina, visszatéréskor Aleszandretta.

Oceánszolgálat: Trieszt—Calcutta-i vonal. Port-Said, Suez, Port-Sudan, Djibouti, Aden, Karachi, Colombo, Madras, Rangoon és Calcutta.

Trieszt—kalkuttai teherforgalom: Port Said, Suez, Aden, Karachi, Colombo, Madras, Rangoon és Kalkutta.

Trieszt—kobei vonal: Port-Said, Suez, Aden, Karachi, Bombay, Colombo, Penang, Singapore, Hongkong, Shangai, Jokohama, Kobe és visszatéréskor Moji.

TŐZSDE.

Budapesti Értéktőzsde.	Jun. 19 zárlat	Mai árt. 1 óra
Magyar hitelrészvény	812.—	814.—
Osztrák hitelrészvény	617.—	618.—
4% ^o -os koronajáradék	80.90	80.55
Osztr.-magy. államvasut	704.50	706.—
Jelzálogbank	416.—	418.50
Leszámitolóbank	507.50	508.—
Hazai Bank	278.50	278.—
Magyar Bank és Keresk. R.-T. Rimamurányi	532.50	530.50
Salgótarjáni	681.50	686.—
Közuti Vasut	742.—	745.—
Városi Villamos	632.75	636.—
Adria	358.50	355.—
Déli Vasut	532.—	—
Magyar Cukoripar	120.—	—
Rizsgyár	2755.—	—
	3825.—	—

Budapesti Gabonatőzsde. (50 kilogrammanként.)	Jun. 19 zárlat	Mai árt. 1 óra
Buza áprilisra	11.84	—
Buza májusra	—	—
Buza októberre	11.38	11.32
Rozs 1913 áprilisra	—	11.77
Rozs októberre	9.—	8.90
Tengeri májusra	—	—
Tengeri júliusra	7.97	7.93
Tengeri augusztusra	8.06	8.04
Zab áprilisra	—	7.53
Zab októberre	8.80	8.74

Bécsi Értéktőzsde.	Jun. 19 zárlat	Mai árt. 1 óra
Osztrák hitelrészvény	616.75	618.50
Magyar hitelrészvény	811.—	811.50
Osztrák magyar államvasut	704.50	707.—
Déli Vasut	120.—	120.50
Alpesi	915.50	926.—
Skoda	822.50	832.—
Osztr. koronajár.	82.65	—

Fiumei és trieszti értékek:	Legutóbbi kötések átlagár.
Fiumei 4% ^o -os kölcsönkötv.	92.—
Banca Fiumana	650.—
Fiumei Kereskedelmi Bank	295.—
Fiumei Népbank	112.—
Litorale Bank és Takarékszövetk.	240.—
I. Horvát Takarékpénztár	6100.—
„Indeficienter” tengerhajóz.	500.—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1400.—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1100.—
Orient tengerhajózási társ.	1300.—
Ált. Forgalmi r. t. régi	1900.—
„uj”	1800.—
Magyar Olajgyár	202.—
Austro-Americana	292.—
Navigazione Libera Trieszt	643.—
Osztrák Lloyd	584.—
Stabilimento Tecnico	9850.—
Ampelea Szeszpároló Rt.	436.—
I. Trieszti Rizsgyár	717.—
„Kerka” dalmát vízművek r. t.	431.—
Spalato Portland Cement	396.—
Assicurazioni Generali . . . . . Nap.	891.—
Riunione Adriatica	3910.—

Hattyu gőzmosóda

Fiume, Via Acquedotto 2 sz. (Kucich ház) fiókot nyitott a Via Goldoniban (a Dubravčić házban). Kifogástalan szép gallér, kezelő ing- függöny- és bluztisztítás klór nélkül. Gyors kiszolgálás. Telefon 9-88. Tisztelettel

Bredár Lajos.

Távirat — Telefon.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, jun. 20. A képviselőház tizenegy órakor ülést tartott. Beöthy Pál elnökle alatt harmadszori olvasásban is elfogadták a tegnapi tárgyalási javaslatokat.

Az elnök bejelentette, hogy százötven interpelláció vár elintézésre. Azt indítványozta, hogy az interpellációkat töröljék. A Ház elfogadta az indítványt és az interpellációkat törölte. — A legközelebbi ülés jövő hétfőn lesz.

Tisza István Bécsben.

BUDAPEST, jun. 20. Gróf Tisza István miniszterelnök e hó végén Bécsbe megy és részt vesz a közös minisztertanácsban, ahol az újabb katonai kiadásokat tárgyaló delegáció összehívásának idejét fogják meghatározni.

Károlyi a választói jogért.

BUDAPEST, jun. 20. A választójogi liga megkereste Károlyi Mihály grófot, hogy vegye kezébe a választójogi blokk ügyét. Károlyi elfogadta a megbízást és ebben az ügyben már ma délelőtt tárgyalta Székely Ferenc volt igazságügyminiszterrel és Vázsonyi Vilmosmal.

Tisza beszéde a külpolitikai helyzetről.

BUDAPEST, jun. 20. Tisza Istvánnak a külpolitikai helyzetről mondott beszéde óriási feltűnést kelt. Még a múlt hét végén hívta a miniszterelnököt gróf Szápáry Frigyes Bécsbe és ott tárgyalta meg a beszéd alaptételeit Berchtold külügyminiszterrel. A beszéd válasza akar lenni az orosz felfogásra, mert a monarchia nem tűrheti, hogy a balkán államok expansív politikát üzenjen. Ilyen tartalmu körsürgőnyt intézett a monarchia a hatalmaknak is.

—«O»—

Gerő százados ügye.

BUDAPEST, jun. 20. A parlamentben vagdalkozó Gerő Vilmos százados ügyében a hadbírószak kihallgatta Lázár Miklós hírlapíró és Bartos József képviselőt. Még tizenegy tanu kihallgatása van hátra és valószínű, hogy az ítélet e hó vége előtt alig nem hirdethetik ki.

Minisztertanács.

BUDAPEST, jun. 20. A képviselőház ülése után minisztertanács volt, melyen a horvát ügyekkel foglalkoztak.

—«O»—

A nőkongresszus.

BUDAPEST, jun. 20. A nőkongresszust ma berekesztették. A résztvevők ma délután hivatalos látogatást végeznek.

A repülő-flotta.

BÉCS, jun. 20. A közeli napokban őfelsége Aspernbe utazik, ahol repülőverseny lesz. Ebből az alkalomból a hadsereg repülő-flottája is felszáll.

A spanyol királyné.

MADRID, jun. 20. Tegnap délután minisztertanács volt a király elnökle alatt. A tanácskozást hirtelen abba kellett hagyni mert a királyné lebetegedett és a királyt a betegágy mellé szolitották.

Az ausztriai parlamenti válság.

BÉCS, jun. 20. A parlamenti helyzet tegnap óta annyiban javult, hogy a kormány a hivatalnokok érdekében kompromisszumra hajlandó. E körül délelőtt bizalmas tanácskozások voltak a pártok és a miniszterelnök közt, délután 5 órára pedig Stürgkh gróf konferenciára hívta meg a pártelnököket. Valószínű, hogy létrejön a békés megegyezés.

A király üdülése.

BECS, jun. 20. A király csak július elején fog Ischlbe utazni, ahol két hónapig marad. Szeptemberben a király három hétre Budapestre megy.

A newyorki hőség.

NEWYORK, jun. 20. A hőség most már tűrhetetlen. A hőmérő tegnap és tegnapelőtt 40 C. fokot mutatott. Junius 16-ika volt Newyorkban huszonöt év óta a legmelegebb nap. Napszúrás miatt igen sokan megbetegedtek és huszan meghaltak. Melyhelyt esteledik, tömegesen menekülnek Coney Islandba és Bowerbe. Éjjel az emberek szabad ég alatt tanyáznak s a Centrál-park és más köztertek egészen megtelnek emberekkel.

Vasúti katasztrófa.

SZANFRANCISKO, jun. 20. Tegnap délután az express-vonat Szanfrancisko mellett kisiklott. A mozdony kazánja felrobbant, az összes kocsi lángba borultak. Hatvan utas meghalt.

A második Azew

PÉTERVÁR, jun. 20. Egy szabadevivő lap leleplezést közöl Oson dumaképviselőről, aki a második dumának tagja volt és a politikai titkos rendőrség számára kémkedett a дума képviselői közt. Az idézett lap, az Osimston-Vestnerist, megírja, hogy a titkosrendőrség jelentése alapján oszlatta fel Stolypin akkori miniszterelnök a második dumát. Ez úgy történt, hogy Oson képviselő a lakására esalta a дума szociáldemokrata képviselőit és a pétervári helyőrség több katonáját titkos forradalmi gyűlésre, amelyen egy államcsíny tervét beszélték meg. Oson azután értesítette a politikai rendőrséget, de ő maga természetesen elmenekült. Akkoriban az ott ért szociáldemokrata vezérek egy-némelyikét halálra ítélték és ki is végezték. Stolypin a дума feloszlátása előtt az emlékeztetés éjszakai ülésen harminchat képviselő kuszáltságát követelte. A lap azzal végzi cikkét, hogy Oson a második Azew.

Vilmos császár látogatóban.

LONDON, jun. 20. Véglegesen megállapították már a berlini udvarnál Vilmos császár angliai látogatásának idejét és programját. A császár novemberben utazik Londonba s nyolc napig fog a windsori kastélyban lakni. Mindennap nagy vadászatok lesznek a Great-parkban és egy udvari ünnep Londonban. Az angol udvarnál remélik, hogy Augusztá császárné is eljön.

Francia tüzérek katasztrófája.

RENNES, jun. 20. A tüzéségi gyakorlaton tegnap egy gránát idő előtt felrobbant és az 5. tüzérezred ütven katonája, köztük kettő halálosan megsebesült.

Nikita pénzt kér.

LONDON, jun. 20. A Daily Telegr. jelelenti Párisból, hogy Nikita montenegrói király a nemzetközi pénzügyi konferenciára fel fogja vettetni annak a 30 millió frankos kérdését, melyet neki Grey angol külügyi államtitkár állítólag megígért. Nikita ezt az összeget nem kölesönképpen, hanem ajándékba kéri, de viszont megengedi, hogy Európa felügyeletet gyakoroljon a pénz hovatartozásá felett.

Összeütközés.

SZOFIA, jun. 20. Bogdánzski faluból két bolgár a szerbek kegyetlenkedése elől a legközelebbi bolgár őrségre menekült. Szerb és görög katonák tüzeltek a menekülőkre és a bolgár őrségre. A bolgárok visszavonták a lövéseket. Egy szerb és egy görög katona meghalt.

A kolera.

PÁRIS, jun. 20. Minden hivatalos cáfolat ellenére magánjelentések megerősítik, hogy Szaloniki környékén a katonai táborokban ijesztően lépett föl a kolera. A Macedóniában lévő bolgár csapatok között tömegesek a megbetegedések. A Strumnica völgyében levő tábor sok barakkját járvány kórházzá kellett átalakítani, mert napról napra több a beteg. Az utolsó 24 óra alatt kétszáznál több bolgár katona kapta meg a kolerát. A halálozások átlagszáma naponta ötven. A görög tábor eddig még megkímélte a járvány.

Danev figyelmezteti a cárt ígéreterre.

SZOFIA, jun. 20. A kormányhoz közel álló körökből kiszivárgott, hogy Danev miniszterelnök táviratot intézett Szaszonov orosz külügyminiszterhez. E táviratban kifejezte Danev, hogy csak azért vállalta el a miniszterelnökséget, mert neki Pétervárot annak idején maga Miklós cár ígérte meg, hogy a szövetségi szerződést minden körülmények között végre fogják hajtani. Reméli, hogy az orosz kormány hajlandó ilyen irányban közbelépni, mert Bulgária további magatartása attól függ, hogy Oroszország teljesíti-e régebbi ígértét.

Bulgária keddig vár.

BECS, jun. 20. A Reichspost szófiai tudósítója illetékes helyen kapott információ alapján jelenti, hogy a bolgár kormány változatlanul ragaszkodik a nem vitás terület azonnal való kiürítéséhez a szerbek részéről. Az a kommuniké, amelyet a hivatalos bolgár távirati ügynökség közölt, csak rövid kivonatban ismerteti a Szerbiához intézett jegyzék szövegét, amelynek eredetije sokkal szigorubb. Ha Szerbia a hét napban megállapított határidőn belül, vagyis keddig nem fogadja el a feltételek nélkül a bolgár álláspontot, akkor a bolgár csapatok a szerződés értelmében be fognak vonulni a szerbek részéről megszállott területre és katonai erőszakkal fogják birtokukba venni.

A Reichspost megjegyzi, hogy tudósítójának jelentése keresztülment az újra életbe léptetett bolgár cenzurán.

Minisztertanács Szófiában.

SZOFIA, jun. 20. A tegnapi minisztertanács ma döntött véglegesen a áboru, vagy béke kérdésében. Azt határozták, hogy néhány napig várnak.

A négy miniszterelnök.

PÁRIS, jun. 20. A Temps jelenti Pétervárról, hogy Bulgária hajlandó miniszterelnökét Pétervárra küldeni, ha Szerbia beleegyezik a négy miniszterelnök előzetes tanácskozásába, úgy, hogy a döntőbírósi ítélet csak akkor állana be, ha ez az előzetes értekezlet nem járna eredménnyel.

Kegyetlenkednek a görögök.

SZOFIA, jun. 20. Az összes lapok egy, Szalonikiból érkező következő sürgönyt közölnék: A görögök a törököknél is drágább szigorral kormányoznak. Az összes bolgár publicistákat, papokat és volt forradalmárokat letartóztatják. A szalonikii, beri, kasszari és bodenai fogházak bolgár foglyokkal van tele. Sokakat kínoznak, másokat pedig az ország belsejébe hurcolnak. A görögök mindent cáfolnak. Kérjük a bolgár kormány segítségét.

A sürgöny aláírása: K. Kulow, ezer bolgár fogoly nevében.

A balkán krízis.

SZOFIA, jun. 20. Belgrádban a bolgár követ tegnap nyújtotta át a bolgár kormány választ. E válaszcikkben a szerbek által megszállott területek azonnali kiürítését kéri.

SZOFIA, jun. 20. Egyes jelentések szerint Macedóniában komoly összeütközések folynak. Hír szerint egyes bolgár különítmények megtámadták volna szerb csapatokat, hivatalosan nem adnak felvilágosítást.

Silistria kiszakítása.

BUKAREST, jun. 20. A román Silistria-bizottság tagjai ma délután Csernavodába és onnan holnap reggel hajón Silistriába utaznak. A román és a bolgár bizottságok első ülése holnap délutánra van összehívva.

Oroszország Montenegroért.

PÉTERVÁR, jun. 20. A дума tegnap Montenegroinak 50.000 koronát szavazott meg.

NYILTTÉR.*)**Első Fiumei Parkettgyár**

:: ÉS GÖZFÜRESZ R. T. — FIUME. ::

Meghívó

az Első Fiumei Parkettgyár és Gőzfűrésztársaság ezennel meghívja t. részvényeseit a f. hó 29-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a társaság helyiségeiben megtartandó

Közgyűlésre

melynek tárgya a következő:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése.
  2. A mérleg jóváhagyása és határozathozatal a tiszta nyereség felosztása iránt.
  3. Határozathozatal az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak az 1912/1913 üzletévre megadandó felmentvény dolgában.
  4. Esetleges indítványok.
- Fiume, 1913. június 19.

Az igazgatóság.

Minden részvényes az általa letéteményezett részvények után egy-egy szavazatra jogosult.

A t. részvényeseg felkéretnek, hogy részvényeiket a nem esedékes szelvényekkel együtt az alapszabályok 22. §-a értelmében három nappal a közgyűlés előtt helyezzzék letétbe a társaság pénztáránál.

*E rovatban közöltékért nem vállal felelőséget a szerk.

Comptoirista

német, magyar és olasz nyelvismerettel, hosszabb irodalmi gyakorlattal, állást óhajt változtatni.

Cím a kiadóhivatalban.

A legajánlatosabb fiumei szállók:**„Deák” szálló**

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Mindkét szállóban kitűnő konyha és árnyas kertek. Fajborok és kőbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

Fodrászsegédet

keres azonnali belépésre esetleg kisegítésre **Klein** fodrász Via Petrarca 6.

A POOL-SZERZŐDÉS.

A képviselőház — mint rövid táviratban már jelentettük — elfogadta a Pool-szerződésről szóló belügyminiszteri jelentést. Az ügynél Sándor János belügyminiszter a következő beszédet mondotta:

T. képviselőház! Azon, minden részletekre kiterjedő fejtegetések után, amelyekkel az előadó ur a közigazgatási bizottság ezen ügyre vonatkozó jelentését ismertette és magát az ügyet is részletesen előadta, nekem igen kevés szavam van. Mégis kérem a becses Ház figyelmét, hogy két megjegyzést tehessek.

Az egyik az eljárásra vonatkozik. A kormány nem kívánt és nem kíván ezen ügynek nyilvános tárgyalása elől kitérni. Hivatott elődöm annak idején a Ház elé terjesztette ezt a szerződést és úgy az ő utóda, mint az én közvetlen elődöm mindig készen álltak arra, hogy ezen eljárásért a Háznak számot adjanak; várták az ellenzék által ebben a tekintetben jelzett felszólítását. Az ellenzék, mint már kérdésekben, ebben sem jött el, nem adot alkalmat, hogy kölesönös eszmésemre utján adhasuk meg a felvilágosításokat. Kötelességemnek tartom azonban kijelenteni, hogy elődeimnek ezen intézkedéseit teljesen magamévá teszem. Lesz módunk és alkalmunk a költségvetéseknél vagy bármely más alkalommal ezeket az intézkedéseket megvitatni, és én mindenkor készen állok bárkinek ebben feleletet adni.

Magát az ügy érdemét illetőleg csak annyit kívánok megjegyezni, hogy én rövid hivatalos működésem ideje alatt is kötelességemnek tartottam magamat tájékozni az iránt, hogy ezen, a képviselőházhoz már egy évvel ezelőtt benyújtott és azóta nap-nap óta tárgysorozaton levő, tehát a közönségnek is nyilvános ellenőrzése alatt állott szerződés kiinn az életben hogyan valósult meg. Mert nézetem szerint egy szerződésnek, a kormányok ilyen eljárásának nincs jobb és biztosabb kritikája, biztosabb igazolása, mint az, hogy miképp válik be az magában az életben.

Ebben a tekintetben egyfelől a belügyminiszteriumnak ezen ügyben eljárás illetékes tisztviselőitől, másrészt magától a kivándorlási biztostól, aki ezen társaságok működését a helyszínen van hivatva ellenőrizni, azt a megnyugtató felvilágosítást nyertem, hogy amióta ezen szerződés megkötött, az illető társaságok ennek feltételeit a legloyálisabban, a legnagyobb készséggel betartják és az ebben a tekintetben foganatosított legszigorúbb ellenőrzés alkalmával sem találtak működésükben hiba. Betartják azt nemcsak abban a tekintetben, ami ránk nézve utóvégre a legfontosabb, hogy idebenn ne folytassák csábítás a kivándorlásra, de betartják ezt lehetőleg a külföldi üzletekre nézve is, amire nézve tulajdonképpen maguknak a szabad kezét fentartották. Erre elég konkrét bizonyíték az, hogy amidőn panasz merült fel egyik társaság ellen, hogy annak egy különben hírhedt ügynöke folytatja a működését és csábító leveleket küldöz ide be, ezt a belügyminiszter tudomására hozta az illető társaság és a társaság a legloyálisabban kötelességének tartotta azonnal intézkedni, hogy ezen ügynök működése beszüntessék és maga kérte a belügyminiszteriumot, hogy nyomoztasson, ellenőriztessen és ha meg adatot talál ellene, hozza neki tudomására.

De ha vizsgáljuk, hogy mi volt tehát a hatása a szerződésnek magára a kivándorlásra, igen érdekes tapasztalatokra jutunk. 1900-ban, mikor tehát ez a szerződés még nem volt meg, volt összesen 124.313 kivándorló, akikből Fiumén át elszállított szerződéssel 36.824, a Pool-kikötőkből szerződéssel 23.822, tehát összesen szerződéssel 60.646, szerződés nélkül 63.667, vagyis szerződéssel 48,3 százalékos. Ez vonatkozik egy olyan évre, amikor a szerződés még nem volt meg. 1910-ben, amikor már folytak a tárgyalások és a társaságok már kötelességüknek tartották, hogy a szerződés feltételeihez némileg alkalmazkodva megmutassák, hogy bennük a kész szerződés megkötésére meg van, volt összesen 115.814 kivándorló, akikből 36.854

Fiuméből szállítottak el, 34.629-et a Pool állomásairól, szerződésileg tehát már a 53,3 százalék ment ki. A szerződés 1911-ben kötött meg és lépett életbe. Ez az év egyfelől csak év volt, másfelől az amerikai elnökválasztási mozgalmak miatt a kivándorlás magától csökkent. De nem változott, sőt nagyot javult a százalék. Ugyanis ebben az évben 71.322 kivándorló volt, elszállított Fiumén át 18.532, a Pool állomásairól 21.379, vagyis szerződéssel összesen 40.411, szerződés nélkül 31.111, tehát szerződéssel 56,6 százalék.

Most következnek az 1912. év, amelyben már teljes mértékben érvényben volt a szerződés és amelyben ennek hatását láthatjuk abból is, mert más oldalról Amerikában a gazdasági helyzet javulván, ismét szaporodott a kivándorlók száma. Ebben az évben kivándorolt összesen 113.609 egyén, akikből Fiumén át a Cunard utján elszállított 21 ezer 922 szerződéssel és a Pool állomásairól szerződéssel 62.463, tehát szerződéssel elszállított összesen 84.390, szerződés nélkül már csak 29.319, vagyis szerződéssel 74 százalék. Tehát már ennyire javult a helyzet abban a tekintetben, hogy így szaporodik azoknak a száma, kikre a kormány ellenőrzése minden tekintetben kiterjed.

Még kedvezőbb képet mutat az 1913. év első negyede, amikor volt összesen 12.130 kivándorló, akikből elszállított szerződéssel 10.303, szerződés nélkül 1877, vagyis a szerződéssel szállítottak százaléka most már 84,6.

Közeledünk tehát azon ideális állapot felé, amikor a magyar kormány ellenőrzése ki fog terjedni valamennyi kivándorlóra és ennélfogva mi a szerződés ezen szempontjának nyitvahagyása mellett is elérhetünk ilyen eredményt, remélünk lehet tehát, hogy most már sikerülni fog, amire törekszünk is, a társaságokat rávenni, hogy miután látják ezen eredményt, ők maguk is szerződészerűleg fogadják el az ellenőrzést a külföldről elszállított kivándorlókra nézve.

Miután ezek szerint maguk az eredmények cáfolnak rá azokra az aggodalmakra, amelyek ezen szerződésekkel szemben felmerültek, tisztelettel kérem a t. Házat, hogy a bemutatott jelentést tudomásul venni méltóztassék.

Az előrehaladt időny miatt!

Bátorkodunk ezennel a következő cikket mélyen leszállított árak mellett ajánlani:

Levantine, szegélylyel garantált szinek à Kor. —.48

Fehér ruhavászon bosnyák módra à Kor. —.26

Csikos creppon legújabb divat à Kor. —.38

Percail, elegáns minták à Kor. --.50

Panama, minden modern színben à Kor. --.90

Szinezett zefir, legújabb minták à Kor. --.85

Voil de Laine, tiszta gyapju modern minták à Kor. 1.--

Eponge (szivacsos) minden színben sima és mintázott.

Tisztelettel

WEISS M.

FIUME, CORSO II.

Trieszt Corso 9.

Bécs IX.

Szabott árak.

Divat- és kézműarucikkek, férfiruhaszövetek, selyemárúk, szőnyegek, butorszövetek, fehérműek, gyapotárúk, női- és gyermekkonfekciók, csipkék, himzések, szalagok és az összes felszerelési cikkek eladása

Egy tisztességes

ujságáruló rikkancsot

napi 2-3 korona biztos keresettel délutáni foglalkozásra keres

A TENGERPART kiadóhivatala.

„DE LA VILLE“

SZÁLLODA ÉS KÁVÉHÁZ

FIUME, DEÁK-KORZÓ.

50 szoba

— A magyarság találkozó helye. —

Kitűnő kávéházi italok és ételek. Bel- és külföldi lapok.

Estétként az első BÉCSI NŐI ZENEKAR hangversenye. Naponta új műsor.

TULAJDONOS:

BUDAI KÁROLY

A kinek eladó **használt butora van** vagy **olcsón akar butort venni** (részletfizetésre is) forduljon bizalommal

HERSKOVITS S. butorkerekedőnél

Via G. Parini 6. szám.

Telefon 12-03 szám.

|Fiumei magy. Uri és Női Fodrászterem

Adria palota. Telef. II-60.

Ujjonnan és higienikusan berendezett külön kabinokban olcsón végeztetik **fejmosás, hajfestés, onduláció, divatos fésülés és manicure.** Nagy raktár divatos betétekből, vágott hajból és pipere cikkekből.

A higienikus uri teremben gyors és pontos kiszolgálás.

Nyomatott a „POLINNIA“ Fiumei Kereskedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).

33 óceánjáró

33 óceánjáró

Austro Americana - Trieszt.

Rendes személy- és áru forgalom, Észak- és Dél-Amerika, Görögország, Olaszország, Délafrika és Spanyolország felé.

Közeli indulások Triesztből:

Személyszállítás Triesztből New-Yorkba: az Alice gőzessel jun. 14-én. Triesztből Newyorkba az Argentina gőzessel jun. 21.

Triesztből Quebeckbe és Montreálba a Canada gőzessel jun. 21-én. Teherszállítás: Triesztből Philadelphiába a Giulia gőzessel jun. 24-én.

Triesztből Newyork és Philadelphiába a Lucia gőzessel jun. 28-án.

Triesztből Havanna és Neworleánsba a Virginia gőzessel jun. 11-én.

Patras, Almeria, Las Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Montevideo és Buenos-Ayresbe a „Francesca” szem. száll. gőzessel június 12-én. a „Columbia” szem. száll. gőzessel jun. 26-án.

Közelebbi felvilágosításokkal az igazgatóság Triesztben, Via Molino piccolo 2, szolgál.

Cantridai fürdő és vendéglő

Tengeri fürdő, 250 szép kabinnal és napkurára szolgáló külön terrasszal. Nagy árnyas vendéglői kert terrasszal és tekepályával. Kitűnő konyha és kifogástalan borok. Kőbányai polgári sör. Villanyos összeköttetés Fiumétól a fürdőig. Vasár-és ünnepnapokon délután zene-hangverseny.

Fürdőjegyek fehéreneművel 40 fillér.

Olcsó bérletjegyek.

LINOLEUM

!! RITKA ALKALOM !!

Uj küldemény érkezett Linoleum-szőnyegekben, bordúrral és fémsarokkal,

150x200 nagyság	K	8.50	darabja
200x250	"	14.—	"
200x300	"	17.—	"

Viaszkosvászon

78 cm. magas méterenként	Kor.	1.70
110 cm. magas méterenként	Kor.	2.10
115 cm. magas méterenként	Kor.	2.50

Linoleum futók

67 cm. magas méterenként	Kor.	1.60
90 cm. magas méterenként	Kor.	1.10
100 cm. magas méterenként	Kor.	2.50

Linoleum, fürdő-, háló- és ebédlőszobák lefedésére m²-kint Kor. 2.50.

Padlók lefedését saját munkásaink által vállaljuk. Költségvetés ingyen és bérmentve.

Haas Leopold - Fiume
CORSO 6.

MERCEDES

Az autók királya!

-≡ Bárdi r. t. ≡-

Budapest VI Lehel-utca 25 sz.

Városi üzlet: V. Mária Valeria u. 1.

Dunántuli fiók: GYÖR.

SCHÖNI. — Szépség és hajápolási terme — SCHÖNI.

Via Carducci 12. II. em.

A legújabb módszer szerint arc- kéz- ápolás (manicur, villanyos arcmasszás (vibrations massage) szemölcslevétel és arcbán levő szőr eltávolítása, tyukszemvágás stb. Diszfésülések elvállaltatnak. Fésülések és hajmosások a rendelő lakásában is elvégeztetnek.

Telefonszám 11-89.

Wetzler Testvérek azelőtt Gondrand Testvérek,
Nemzetközi Szállító Rt. fiókja Trieszt.

A legmegfelelőbb gyűjtőforgalom, különösen élelmiszereknek, Trieszttől Bécsig. Közvetlen fuvardíjtelek magyar és dalmát kikötőkből Bécsbe.

Olcsó tűzifa

felaprítva kapható az Első fiumei parkettgyár és gőzfűrésztől házhoz szállítva tonnánként 25 koronáért. Legkisebb szállítás egy fuvar (körülb. 2 tonna). Telefon 16-29 és 39.

Legalkalmasabb bevásárlási forrás

mindennemű vászon, kézmű, függöny női és férfi konfekció árukban. (Heti vagy havi részletfizetésre)

Alessandro Roth

Fiume Via E. De Amicis 9 I. em.

Telefon 15-65

Fiumei első magyar rizshántoló- és rizskeményítőgyár részv. -társaság.

FIUME.

Különlegesség

FÉNYKEMÉNYÍTŐ

táblácskákban.

VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkesedik.

Mindenkinek kedves

Ajándék

FIUME kikötőből

1 zsák kávé

(en miniature) finom
porkölt kávéval toltve

Kapható - 3 minőségben -

G, STOCHEL csomagüzletben.

Ujságkihordó fiukat
vagy asszonyokat
jó fizetéssel felvesz.

A TENGERPART
kiadóhivatala.